

Naš pogled

Nastaje zima. Doba unutarnjeg sokolskog života. Doba, kada treba da oživi sokolana, da se uz sprave ojača telo, a uz rad prosvetnih odbora oplemeni srce i um.

Baš ovima pruža se u zimskim mesecima široko polje rada, jer njihova je zadaća moralno i duhovno unapređenje Sokola, a preko Sokola celog našega naroda. Mi moramo među nama izgraditi jednu duhovnu zajednicu, koja će biti putokaz i onima izvan naših redova. Mi želimo uživati ljubav i učvrstiti povjerenje, jer je naš ideal jedinstvo i mir, a naš put lečenje i gradnja.

Radi toga nije na odmet baš u ovo doba izneti naš pogled.

U našem narodu imade puno faktora, koji rastaču naše društvo, a hoće narodni napredak. Teško ih je nabrojiti. Malo je onih, koji popravljaju i dižu.

Soko je suviše svestan i zna, na kojoj je strani.

U vremenu neznanog junaka Soko sebi bez grlatosti nameće zadaću, da obrazujući svoje redove — čuva što je dobro i teži za boljim.

Naš narod sa svim svojim gresima i vrlinama, porazima i poredama bogata je njiva, koju treba čistiti i ploditi.

Seljak stari istrošeni plug zamenjuje novim, naučnik teži da postane slobodan obrtnik, trgovac hoće da se podigne, dete želi da što pre odraste, seme raste do ploda, kaplja do mora.

Sve teži za unapređenjem, a najprije oni, koji rade.

Kako da za njim ne teži jedan narod? Zar bi se oslobodila Srbija, da to Srbi nisu hteli! Zar bi se oslobodio i ujedinio ceo jedan narod, da to nije hteo! Zar može Srpstvo, Hrvatsvo, Slovenstvo kamo skrenuti ili gde zaostati pred Jugoslovenstvom?

Ono je naša nauka, ono je naša etika i snaga i potreba.

Cela je priroda u borbi, a naša je istorija najljuća borba.

I Jugoslovenstvo može da pobedi samo borbom. Najprije ličnom borbom: sa sobom. Onda borbom oko sebe. Borba ova je zdrava, jer teži za ozdravljenjem, harmonijom i savršenstvom.

Jugoslovenstvo nije reč i nije fikseja, utvara.

Pokolenja su sanjala o njemu, druga su verovala u njega. Onda pred nama su se borili za njega. Mi ga provodimo na svim linijama i u širinu i u visinu i rukom i mozgom i srcem.

Sve što se preči pred Jugoslovenstvom, male je snage. Ta moć Jugoslovenstva nije samo u vremenu i nije samo u broju, ona je pre svega u duhu.

Otac sveta nas je ovamo doveo i sinovi su prošli svoju Golgota, a duh sveti nas vezuje i preporada. Duh Jugoslovenstva sišao je najprije nad apostole, a među njima prvi i najači jest vladika Strossmayer.

A mi vernici smo vojska, čije su legije namnožili vojnici rukom seljaka i kralja, staraca i dece, sirotinje i bogataša, a čija je duša mlada i bogata, snažna i jedna.

Uz naš krstaš barjak, raširenih krila predvodi Soko, koji je bio ponos svih prvih junaka naših, ptica dana i svetla. Njegov je let smion i ravan, njegova je brzina nedostižna, jer Soko ima neuporediva krila.

On ne drema u tamnim zakucima i ne odmara se u barama.

On je ptica visine, širine i čistine. U modrilu i širinama, gde nema niti ograda, niti straha, niti težine. On se prži na suncu, jer mu je bliži od puzavaca, noćobdija i vodozemaca. On gleda uvek napred. Soko je naš simbol — Jugoslovenstvo naš program! U znaku Sokola hoćemo da pobedimo. Soko ne miruje i mi ne mirujemo. Naša je sadašnjica u Jugoslovenstvu, naša jutrašnjica u Slovenstvu, a konačno smirenje u čovečanstvu, kada se na suncu snage, kreposti i svetla očistimo od greha slabosti, sumnje, laži i nedela.

Predi naši su kralj mučenik Petar Svačić, vitez pravde Kraljević Marko, Jugović — majka bola i ponosa, seljak-vojvoda Karađorđe i borac duha gladni student. Svetitelji naše prošlosti su sveti Sava i Grgur Ninski, pastir predvodnik vladika Strossmayer. S njima mi ulazimo u sokolski život, život duha, istine i jedinstva!

Petar Lasta.

Pravila saveza „Slavensko Sokolstvo“

Svrha saveza:

§ 1. Savez se osniva u cilju zajedničkog delovanja i uzajamne podpore sviju slavenskih sokolskih organizacija u svrhu da se dostigne što veća telesna i moralna snaga njihovih naroda na temelju Tyršove nauke.

Vodeća smernica saveznog delovanja jest velika ideja bratstva slavenskih naroda i važnost poslanstva Slavenstva u ljudskoj povesti.

§ 2. Savez započinje delovanjem nakon odobrenja ovih pravila po centralnim upravama Sokolstva: českoslovačkog, jugoslovenskog, poljskog i ruskog. Slavenske sokolske organizacije, koje nisu prisustvovalе konstituirajućoj skupštini, mogu se primiti za članove saveza prigodom glavne skupštine samo saglasnim zaključkom. Članovima saveza ne mogu postati udruženja političkog, verskog ili staleškog karaktera.

§ 3. Organi su saveza: Glavna skupština i predsedništvo.

Glavna skupština.

§ 4. 1.) Glavnu skupštinu čine zastupnici pojedinih učlanjenih sokolskih organizacija. Svaka organizacija zastupana je po svome starešini ili njegovom zameniku, dvima zastupnicima i dvima zamenicima. Zajedno imaju svi jedan glas kojim glasa starešina odnosno njegov zamenik.

2.) Glavna skupština odlučuje o svima predmetima, koji nisu pridržani predsedništvu.

3.) Glavnu skupštinu sazivlje predsednik po potrebi, no najmanje jedanput godišnje. Osim toga mora predsednik sazvati glavnu skupštinu na izričiti zahtev najmanje jedne trećine udruženih organizacija i to u roku od najmanje 3 meseca nakon primitka zahteva.

4.) Glavna skupština zaključuje većinom glasova, osim izuzetaka predviđenih u § 10.

5.) Nije li moguće radi nesavladivih poteškoća sazvati glavne skupštine, imaju se njezini zaključci nadomestiti pismenom anketom sviju članova saveza.

Predsedništvo:

§ 5. 1.) Predsedništvo čine: predsednik, dvojica njegovih zamenika, tajnik i blagajnik, koje bira većinom glasova na tri godine glavna skupština. Osim njih je član predsedništva i načelnik (vidi § 6. točka 2.).

2.) Predsedništvo saveza obavlja tekuće poslove, razlašlje članovima razne izveštaje, upravlja saveznom imovinom, sprema svesokolske sletove, javne vežbe i utakmice.

Odseci predsedništva i načelništvo:

§ 6. 1.) U svrhu lagljeg opravljanja svojih posala smije predsedništvo osnivati stalne odseke za pojedine potrebe.

2.) Tehničke (vežbačke) poslove vodi savezno načelništvo, koje sačinjavaju načelnici udruženih sokolskih organizacija. Načelništvo šalje svoga predsednika odnosno njegovog zamenika kao punopravnog člana u predsedništvo.

Sedište:

§ 7. Sedište saveza je mesto boravka starešine.

Imovina:

§ 8. Imovinu sačinjavaju članski doprinosi, kojih visinu i rok uplate određuje godišnja glavna skupština, te savezu darovani iznosi.

Redosled:

§ 9. Načelno vredi za sve slučajeve redosleda pojedinih organizacija, bile one gdje zastupane, redosled po abecedi.

Izključenje iz saveza:

§ 10. Iz saveza se isključuje onaj član, koji je kriv čina protivnog temeljnim načelima saveznih ideala, navedenih u § 1. ovih pravila. Isključenje je pravovaljano, ako ga zaključuje glavna skupština sa $\frac{2}{3}$ većinom.

Jugoslovenska štampa o Sokolstvu

Jugoslovenske novine povodom VIII. svesokolskog sleta pisale su oduševljene članke, u kojima su naglašavale važnost i značenje svesokolskog sleta za državu i naciju.

U Mariborskom «Taboru» objelodanio je poslanik brat dr. Pivko uvodnik, u kojem je naglasio, da volja i nacionalna disciplina stvaraju čudesa. Nakon opisa telovežbačkih tačaka zaključio je dr. Pivko pitanjem: Kakvo značenje ima Sokolstvo za našu budućnost, za podizanje našeg socijalnog stanja i za naše narodno gospodarstvo? Pa onda odgovara: Mi postajemo bolji i socijalno vredniji. Bratska ljubav i odanost izbrisati će sve razlike među pojedinim građanskim slojevima, a iz Nacije stvoriće jedinstvenu sokolsku organizaciju. Rimski gladijatori pozdravljahu svog cara pozdravom «*Morituri te salutant*». Sokolstvo pozdravlja prezidenta, tiho prolazeći pokraj njegove tribune. Ako bi Sokolski pozdrav izrazili rečima, glasilo bi on samo: «*Računaj s nama!*»

Sarajevske novine «Jugoslovenski List» napisale su: «Sama Nemačka, koja nosi u svetu prvenstvo što se tiče discipline, teško bi što slična provela.»

Kod mimohoda jugoslovenskih odelenja, zajedno sa čehoslovačkim formacijama, pred prezidentom republike, rekao je jedan Nemaac dopisniku spomenutog lista: «Vidite, ja sam Nemaac, ali i mene oduševljava jedinstveni poklik tako ogromne množice, koja svoje veselje kod pogleda na svog pristašu i brata tako izražuje!» Samo Sokolska misao je ona, koja može udružiti sav narod od Praga do južnog Balkana.»

«Slovenski Narod» iz Ljubljane čudi se vanrednom redu u Pragu za vreme sleta i vadi moralnu bilancu svesokolskog sleta. Ako je pre sleta koga bilo, koji je dvojio o nacionalnom značenju Sokolstva, tog mora da su snažni događaji sokolske olimpijade uverili, da se Sokolstvo približilo svome cilju.

Javni i potajni neprijatelji Sokolstva moraju priznati, da se sokolska misao ničim na njenom putu do ojačanja neda zaustaviti ni smanjiti. Za vreme sleta šutila je politika, sitne zadjevice stupiše u pozadinu, svi neprijateljski elementi sakrili su se, a zdravo, jako Slovenstvo pošlo je u Prag. VIII. svesokolski slet nova je jedna epopeja sokolske misli, koja obećaje Sokolstvu izvanredan napredak i porast.

Budimo u svemu jedinstveni!

Još pred prvim našim novosadskim saborom vapili su svi Sokoli, za onda triju plemenskih sokolskih saveza, da treba sva ta plemenska Sokolstva spojiti u jedno telo, u jednu nerazdelivu celinu, jer da smo jedan narod sa jednim jezikom, a sa tri plemenska naziva. I da je ta misao bila dobra, dapače izvrsna, dokazom je činjenica, da se rodilo jedno nedelivo Jugoslovensko Sokolstvo, koje je udruženo u jedinstvenoj organizaciji. I sada dosljedno tome, kada smo postali organično jedno, treba da to jedinstvo i u praksi primenjujemo. Velimo, a i uvereni smo, da nam je jezik jedan. Uostalom to osećamo i u svakodnevnom životu u međusobnom saobraćaju. Naš Savez postavio se svojim evanđeljem na stanovište integralnog jedinstva, svojim dosadanjim radom pokazao je, da se strogo drži odmerenih smernica danih u našim rezolucijama i da zahteva da se to jedinstvo praktično provoda u svima sokolskim društvima. No na žalost društva Savezne odredbe ne respektuju kako bi to moralo biti. Vidi se to najbolje po raznim župskim sletovima, naročito kod natecanja, gde pojedine društvene vrste samostalno nastupaju. Do nastupa osećamo svi da nam je jezik jedan i svi se razumijemo, ali kada započnu nastupi pojedinih vrsta onda kao da smo si tudi, kao da se više ne razumijemo, da se delimo, da nam zapovedi nisu iste, da nam oznake kretnja nisu jednake. Jednom reči u terminologiji razlikujemo se. I baš gde bi se kao Sokolovi morali najbolje razumevati, to se najmanje razumijemo, jer nastupa jedna nesokolska razlika, koja je i opet posledica nediscipline društava. Tehnički Odbor Saveza izdao je jedinstvene zapovedi. Pa čemu onda ta razlika? Zar je to lepo da se do nastupa razumemo, a kod nastupa ne. Jezik nam je jedan, organizacija nam je jedna, cilj nam je isti, onda treba da smo u svemu, pa i u zapovedi jedni, da radimo onako kako to određuje vrhovna instanca, a ne da svako društvo čini kako se to njemu sviđa. Sa ovakovim postupkom sami gazimo ono jedinstvo, koje treba da se najače očituje na sokolskom polju. Ovakovim postupkom dajemo gledaocima dojam, kao da smo jedni drugima tudi.

Amo voda zapoveda «stupaj», tamo «marš», pa onda «hodom hod» i t.d. Zatim ovaj te voda šalje na: ruče, preču, konja, onaj na: vratilo, razboj, jarca, treći opet na: bradlje, kroge i drog. Prosto da se zabezakneš!

A koliko imade još takovih razlika, koje društva podržavaju sama od sebe. Zašto da se što ovakova trpi još dalje. Zašto, kada imademo jedan jezik, jedno vodstvo, jednu komandu, jednu terminologiju, zašto da ne budemo disciplinovani i konsekvantni. Zar su sokolske kreposti još uvek fraza za nazdravice?

Ta ovakav postupak u nekim društvima jest rad protiv našeg zajedničkog ideala — jedinstva. Čemu nam ove razlike? Naša potreba traži, da se i u tom pogledu pokažemo disciplinovaniji, a ne da lupamo sami po sebi, gajeć u organizaciji jedinstva — pocepanost.

ab.

Međunarodna utakmica u Lyonu

(Svršetak.)

U trčanju se opet jednom pokazala umetnost u štopanju. Sekunde, koje su pisane kod trčanja odela tako su čudnovato različite, da se doista imade već sada na tome poraditi, da se u buduće kod svih međunarodnih utakmica i olimpijada imade upotrebiti samo automatsko štopanje. Naše natjecatelje dobro poznamo, svi su već više puta trčali na utakmicama, pa imadu nekako stalne mere, koje su kadri postignuti. U Lyonu su svi od reda dobro trčali i protrčali put od 100 metara gotovo približno u isto doba kao i kod prijašnjih utakmica. Kod trčanja daje natjecatelj sve svoje sile, a diferencu u dobi može biti najviše kakva petina sekunde. Na dobro uređenom trkalištu u Lyonu i jer su braća bila za trčanje dobro raspoloženi, trčali su nešta brže nego obično, ali ipak ne sa takovim razlikama, kakove su unesene u natjecajne tabele.

Derganc, koji je uvek trčao najbolje u 12 sekunda ili jednu petinu više, štopan je sa 13 $\frac{2}{5}$ sekunde. Primožič koji imade redovito 12 $\frac{1}{5}$ sekunde, štopan je dapače sa 14 sekunda.

Ako su trojica Francuza otštopani sa 11 $\frac{3}{5}$ sekunde, a jedan sa 11 $\frac{2}{5}$ sekunde, to je onda s obzirom na ovu dobu, koju mogu polučiti jedino specijalisti-sprinteri, dovoljno dokazana potreba za automatično štopanje. Vežbač, koji izvađa međunarodne vežbe na spravama nije trkač, koji trenira specijalno trčanje, pa je zato samo slučaj ako pretrči 100 metara u 11 $\frac{3}{5}$ ili dapače 11 $\frac{2}{5}$ sekunde. Naš je odio gotovo poprečno postigao 8-5 tačaka. Kontrolirali smo štopanje i ustanovili da su naši natjecatelji bili otštopani već nekoliko sekunda s onu strane cilja.

Nakon dovršenog natjecanja slušamo Francuze: «Prvi smo!» Tačnog rezultata još tada nismo imali, a trebalo je još svršiti plivanje. Ovde su se naši opet iskazali. Polučili su tri prva mesta kao pojedinci, pa je odio bio prvi u plivanju. Imali bi dapače još bolji uspeh, da se plivalo 50 metara u jednom pravcu, a ne po 25 metara tamo i natrag, što se uostalom dalo provesti na lyonskom jezeru. Derganc je prvi sa 45 $\frac{2}{5}$ sekunde ili 10-30 tačaka, Šumi drugi 46 $\frac{1}{5}$ sekunde ili 9-80 tačaka i Vidmar treći 47 sekunda ili 9-50 tačaka. Tek kasnije smo doznali da nam je taj uspeh kod plivanja pribavio drugo mesto.

Konačan rezultat utakmice je prama tome sledeći:

I. Čehoslovaci; II. Jugoslaveni; III. Francuzi; IV. Luksenburžani; V. Belgijanci; VI. Holandezi.

Od pojedinaca pako:

I. Šumi Petar (Jugoslaven); II. Effenberger Josef (Čehoslovak); III. Vaha Ladislav (Čehoslovak) itd.

Uspeši našeg odjela dađu se razabrati iz tabele u kojoj su tačke računane već sa koeficijentom 1:50 za vežbe na spravama + 1 tačke za dolazak i odlazak, na spravama dakle mogućih sveukupno 16 tačaka, kod lagane atletike 15 tačaka i kod prostih vežbi za sve tri zajedno 30 tačaka:

Definitivno:

1.) Gornji rezultat	1113-877
2.) Za skladnost kod prostih vežbi	18-99
3.) Za nastup k prostim vežbama i spravama	10—
4.) Za tačnost dolaska na utakmicu	20—

Konačno 1162-867

Red po propisima međunarodne utakmice jeste: Šumi, Derganc, Primožič, Štukelj, Sršen, Vidmar, kao zamenici dolaze Zupan i Osvald. Ako se uvaži uspeh kod prostih vežbi, koji je u Lyonu bio uzet samo kao rezultat odjela,

onda bi se red odjela promenio u toliko, da dolazi Vidmar na peto, a Sršen na šesto mesto. Jednako zamenjuju Primožič i Štukelj 3. i 4. mesto.

Odio je dobio najviše tačaka na karikama za slobodnu vežbu: 93 tačke od mogućih 96 tačaka. U laganoj atletici dobio je odio najviše u bacanju krugle: 61-50 tačaka, a najmanje kod penjanja: 36-50 tačaka.

Prvi smo: u prostim vežbama, na preči, na ručama i u plivanju.

Drugi: na konju, karikama, u skoku i bacanju krugle.

Četrti u penjanju.

Česi su prvi u 4 panoge, drugi u 2 i treći u 4.

Francuzi su prvi u 2 panoge, drugi u 4, treći u 2, četrti u 1 i peti u 1 panogi.

Luksemburžani su treći u 1 panogi, četrti u 5, peti u 2 i šesti u 2 panoge.

Belgijanci su četvrti u 3, peti u 4 i šesti u 3 panoge.

Holanđi su treći u plivanju i trčanju, peti u 3 i šesti 5 panoga.

Ako zbrojimo ova mesta na način kako se ona zaračunavaju na olimpijadi, onda je naš odio postigao najbolji rezultat, naime 19; a onda dalje: Čehoslovaci 20; Francuzi 25; Luksemburžani 45; Belgijanci 50 i Holanđi 51.

Promotrimo sada pojedine naše natjecatelje: Zupan Oto, 28 godina star, prvi je u laganoj atletici između sviju natjecatelja. Na žalost prekasno je započeo trenirati, a onda radi žuljeva bio je prisiljen da prekine trenazu baš u času, kada je došao do prave snage, koja mu bila toliko potrebna za utakmicu. Bio je već na olimpijadi u Parizu, pa će biti još više puta natjecateljem i lepa postava na čast našeg odjela.

Sršen Srečko, tek 20 godina star, prvi je puta na utakmici u inostranstvu i peti u odjelu. Nakon svestrane daljnje vežbe on će biti opasan kandidat za prva mesta.

Stane Derganc, 34 godina star, imade već čitav snop natjecateljskih diploma i to na prvim mestima. Bio je na međunarodnoj utakmici u Ljubljani drugi, bio je na olimpijadi u Parizu, imade prvenstvo našega Saveza godine 1922. te bezbroj diploma sa saveznih, župskih i društvenih natjecanja, pa je do sada uvek bio reflektant za prva mesta. Ujedno je slovenski rekorder za bacanje krugle, dobar je skakač sa motkom, pa možda baš usled svoje svestrane zaposlenosti, odnosno treniranja raznih panoga, polučiva manje, nego bi se to očekivalo.

Primožič Josip, 25 godina star, bio je već na olimpijadi u Parizu, pa je već odanle poznat kao prvoklasni stojaš. Računali smo na njega više, nego je dosegao. Kada bi on znao svoju ogromnu rezervnu snagu pravilno štediti i kada bi bio u utakmici tako smiren kako je kod trenaza, onda bi on bio mnogo bliže prvaku Šumiju, ako ga ne bi dapače prestigao.

Osvald Miha, 34 godina star, bio je već na olimpijadi u Parizu. Imade silnu snagu, koja mu omogućuje da izvede manje sigurnu vežbu. Kako je Zupana izrinuo iz reda rezultat utakmice na spravama, tako je Osvalda lagana atletika zadržala van reda. Konja bi također morao više izgladivati.

Vidmar Stane, 35 godina star, jest prvi pobjednik u utakmici za prvenstvo Sveslavenskog Sokolskog Saveza godine 1912. Bio je na međunarodnim utakmicama u Luksemburgu, Turinu, Parizu i Ljubljani, a pokazao je i u Lyonu, da je natjecatelj, koji u utakmici postizava više, nego u trenazi. Uatoč svojoj priličnoj debljini vežbao je, da se dapače sam sebi čudio. Ako je to bila njegova posljednja utakmica, može biti ponosan na svoj uspeh.

Šumi Petar, 31 godinu star, već je po drugi puta na međunarodnoj utakmici. Godine 1922. bio je na prvom mestu zajedno sa Čehom Pechačekom. Sada imade sam prvo mesto. Njegovi upori u stoju na preči i ručama su doista prvoklasni, pa ih jedino on može izvadati sa takovom lakoćom kako ih izvađa. Vanredno dobro svladava laganu atletiku, pa se usled svoje svestranosti uzvinuo za više od deset tačaka nad svu braću u odjelu i na prvo mesto kao pojedinac.

Najmanji u odjelu brat Leo Štukelj, 27 godina star, najsilniji je na spravama. Naročito na preči i na karikama gotovo se igra sa najtežim vežbama. Telo digne ili baci u položaj kakav hoće. Bude li redovito vežbao neće mu biti moguće otići šampionat godine 1928. u Amsterdamu, a kojeg si tako sjajno pribavio u Parizu na posljednoj olimpijadi. S. N.

Tekuće gorivo

(Jedan prilog protualkoholnom pokretu u Sokolstvu.)

Jugoslovensko Sokolstvo odlučilo je, da svom energijom zavede u svoje redove protualkoholni i protunikotinski pokret, pa je i ostrim merama zaseglo u svoje članstvo, a počelo kod najmladih, naraštaja. Stvar pohvalna i kod nje treba ustrajati ne samo radi zdravstvenih obzira, već i ekonomskih, koji nas nemilo pritisku.

Ne kao lekar, već kao bankovni činovnik hoću da taj pokret, odnosno probit od njega prikažem u brojkama. Sklonula me na to izjava od moga brata Dušana, koju je dao na sednici Sokolskog društva I. u Zagrebu.

Naime na sednici upravnog odbora ovoga društva predložio je jedan brat, da se isključi užitak alkoholnih pića od sokolskih priredaba. Mnenja braće odbornika podelila su se. Jedni su bili pro, a drugi contra. Brat Dušan bio je za isključenje alkohola i to je lepo dokazivao stvarnim argumentima, no tada najednom oglosi se njegov — «ali»! I taj «ali» još mi danas, pišuće ove redke, disharmonično šumi u ušima. Naime on je svojim lepim rečima dodao: «ali moramo ipak uzeti u obzir i to, da smo cele prošle zime našu dvoranu ložili alkoholom» (t. j. suviškom, dobivenim od utrška alkoholnih pića na zabavama).

Nisam prijatelj alkohola, a niti sam član društva «Trezvenosti», ali ove su me reči neugodno dirnule, jer osnivati sokolsko delovanje na potrošku alkoholnih pića, to prekoračuje shvatanje Sokolstva. Neka mi bude dozvoljena jedna mala digresija. Uzmimo, da bi se jednog dana u nekom društvu mogla dogoditi i ovakova idila. Tajnik ili načelnik nekog x-društva predlaže na sednici odbora: «Mi znamo da je članovima potrebna telovežba. Ali na žalost za dan dva morat ćemo prestati sa vežbom, jer nemamo drva, a niti novaca da nabavimo ogrev. Zato predlažem, da se što pre priredi zabava, kako bi nešto zaradili, da nabavimo drva.» Dakle priredit će se zabava. Točit će se alkohol, braća će piti, vino će doneti u prodaji suvišak, sa suviškom kupiti će se drva, jer bez drva nema vežbe, a onda dalje: bez vežbe nema zdravlja ili još bolje sledeć gornja izvađanja, bez vina ne može biti zdravlja.

To ne stoji. Alkohol nije način, da se povećaju prihodi društva. I bez zabava sa alkoholom dadu se nabaviti ne samo drva, već i mnoge druge lepe i korisne stvari. Uzmimo n. pr. jedno društvo broji 500 članova. Osveđčen sam same dobre Sokole i patriote, spremne na svaku žrtvu u korist Jugoslovenstva i Sokolstva. Neka svaki od njih sam sebe oporezuje na sledeći način: Kroz sedam zimskih meseci neka si samo mesečno otkine od grlašca 1 litru vina uz minimalnu cenu od Din 10, što čini Din 70. U letnim mesecima neka uštedi mesečno po tri čaše piva po Din 3, što je kroz pet meseci Din 45, ili ukupno godišnje 115 dinara po članu, a kod sveukupnog članstva Din 57.500 godišnje. To je svota kojom se ne bi samo mogla ugrižati dvorana kroz zimske mesece, već bi preostala tako lepa svotica, da bi si polovica vežbajućeg članstva mogla nabaviti odore. No ne samo to, pustimo odore, da ne bi tko rekao da odmah mislimo na luksus. Onda bi se taj lepi suvišak dao upotrebiti za prednjačke kurseve, župske učitelje, za javne nastupe, pripomoć vežbačima za polazak na sletove i t. d.

Na sve strane čujemo jadikovke, da nam manjkaju vežbačke dvorane, a zar se te dvorane ne bi dale podizati na taj način. Zar je to velika žrtva ako društvo od svog članstva traži da godišnje popije manje 7 litara vina i 15 čaša piva? Ili recimo, ako ne pije alkohol, da u relaciji ovome popije manje crnih kafa i pojede sladoleda. Ako smo imali novaca da plaćamo alkohol za loženje dvorane, sramota bi bila da nemamo moralne snage uskratiti si — ne potpuno, već samo prekomerni — alkohol, a za unapređenje i potporu našeg Sokolstva.

Evo ovakav se neka način loženja, odevanja i građenja zavede u našem Sokolstvu.

Konačno da iznesem još jedan mali matematički primer. Recimo da naš Jugoslovenski Sokolski Savez raspiše za celokupno članstvo alkoholni porez od jedne litre vina ili kako gore rekosmo Din 10. Zaokružimo broj našeg članstva na 70.000. Alkoholni porez donio bi mesečno svotu od 700.000 dinara ili godišnje Din 8.400.000. Eto nam obezbeđenih naših jugoslovenskih svesokolskih sletova i to u grandioznosti, da neće zaostajati za praškim svesokolskim sletovima. Biti ćemo u svakom pogledu nezavisni, a ne ćemo trebati, da tražimo ni jedne pare subvencije. Moći ćemo tada da s ponosom kažemo, da su naši svesokolski sletovi delo naše moralne i materijalne snage, naše požrtvornosti i ljubavi prema uzvišenoj ideji jugoslovenskog Sokolstva.

Onda bi Savez mogao da daruje i za gradnju Sokolskih Domova, nabavu sprava, održanje prednjačkih kurseva, organizaciju i administraciju i t. d.

Eto sve to dalo bi se provesti uz prištednju od samo jedne litre vina mesečno!*

U ovo neka se zamisle sokolska društva!

Viktor Heumer.

IZ STAREŠINSTVA JSS.

XXIV. redovita sednica starešinstva JSS dne 6. septembra.

Prisutni: Franke, dr. Fux, Jeras, Kajzelj, Kandare, Ludvik, Marolt. — Opravdani: Čobal, Gangl, Gregorin, Košir, Mis, Murnik, Poženel, Račić, Smertnik, Švajgar, Turk, Zelenko.

Sednicu otvara podstarešina brat Kajzelj.

Tajnik br. dr. Fux izveštava, da će se otkriće spomenika u Dobrudži obaviti 7. o. m. Poziv je došao prekasno, a da bi se moglo što odrediti glede sudelovanja. — Sokolsko društvo Niš matica i Niš I. ujedinili se. — Izveštaj velikog župana glede prijava dramskih predstava, uzima se do znanja. — Direkcija pošta i telegrafa saopštuje, da je zabrana lepljenja reklamnih maraka na listove opozvana. — ČOS saopštuje tekst protesta «Slavensko Sokolstvo» glede propagande crkve protiv Sokolstva. Saopštiti će se u «Sokolskom Glasniku». — Podstarosta brat Kajzelj izveštava, da se Sokolsko društvo u Brezovici razišlo. Treba upitati sokolsku župu Ljubljanu glede društvene imovine. — Sokolsko društvo u Ladini pozivlje na otvorenje svog Sokolskog doma. — Upozorit zagrebačku sokolsku župu da poduči odnosno društvo, da na svoje priredbe ne može zvati društva susednih župa bez dozvole Saveza. — Glede Saveznog prednjačkog tečaja imaju se pozvati sve sokolske župe da odmah prijave polaznike.

* Gde govorim o štednjama na alkoholnim pićima, pomišljam svagda na muško članstvo. Za žensko članstvo vredi paritetno štednja na luksusnim predmetima, koji nikome, a pogotovo Sokolicama nisu potrebni.

XXV. redovita sednica starešinstva JSS dne 13. septembra.

Prisutni: Gangl, Kajzelj, Franke, Fux, Gregorin, Jeras, Marolt, Murnik, Poženel, Turk, Zelenko. — Opravdani: Jamar, Kandare, Košir, Ludvik, Miš, Račić, Švajger.

Sednicu otvara starešina brat Gangl.

Načelnik br. dr. Murnik izveštava o saveznom prednjačkom tečaju, koji će započeti 15. o. mj. u 9. pre podne u vežbaonici ljubljanskog Sokola. Otvorenju prisustvovat će po mogućnosti svi predavači i Savezno starešinstvo. Uredjenje nastambe polaznika preuzima brat starešina, a uredjenje prehrane brat Verhovec. — Zaključuje se za polaznike Saveznog prednjačkog tečaja kupiti 100 primeraka «Sokolskog sistema» od brata Šulcea.

Starešina brat Gangl izveštava o uspehu župskoga sleta u Splitu i razviću barjaka, darovanog župi od Nj. Vel. Kralja. Priredba je imala najveći uspeh u svakom pogledu. Zastupana je bila cela Dalmacija, naročito brojno župa Šibenik i velik broj ostalih sokolskih župa, koje su tako javno dokumentovale jedinstvo organizacije. Starešina je i tom zgodom uvidio, da je preka potreba da starešinstvo JSS prisustvuje svim većim sokolskim priredbama u državi.

Načelnik br. dr. Murnik jednako izražava pohvalu sa tehničkog stanovišta, jer su nastupi bili neočekivano dobri. Raspored je tekao gladko. Nastupila je i vojska i čitavu priredbu zaključila najuzornije. Vodstvo župe u dobrim je rukama, pa ga ide svako priznanje.

Izveštaji braće starešine i načelnika sa zadovoljstvom primaju se do znanja, a sokolskoj župi u Splitu odaslat će se zahvala i priznanje.

Sokolskim svečanostima, kao i prenosu kostiju žrtava austrijske tiranije u Splitu prisustvovat će starešina brat Gangl.

Bratu Jamaru radi bolesti dozvoljuje se dopust.

Brat starešina upozoruje, da je vreme ferija prošlo, pa pozivlje predsjednike odseka da sprema rad. Savezni je dan pred vratima. Ona društva, koja su se lane oglašila biti će pozvana na odgovornost. Ove godine imadu sva društva bez iznimke prirediti Savezni dan.

Zdravstveni odsek upozoruje na zaključke skupštine u Djakovu glede apstinentskog pokreta, koji zaključci stupaju na snagu danom 1. oktobra o. g. Izdat će se proglas u «Sokolskom Glasniku».

Tajnik br. dr. Fux izveštava da je odbor za podignuće spomenika palim junacima na Bregalnici u Štipu pozvao JSS na sudelovanje za dane 26. do 28. septembra o. g. Odbor moli, da Savez pošalje 40 najboljih vežbača, koji će uzornim nastupom uveličati proslavu, a ujedno delovati na porastu Sokolstva u onim stranama. Zaključuje se molbi udovoljiti, a brat načelnik imade spremati sve glede nastupa. — ČOS zahvaljuje se za sudelovanje na VIII. sletu u Pragu. Objavit će se u «Sokolskom Glasniku». — Župa Sarajevo izveštava, da će tužiti sudu radi uvrede «Katolički List». Punomoć za zastupanje izdaje Savez. — Redaktor Pustoslemšek izveštava, da će deputacija Lužičkih Srba stići u našu državu, da priredi nekoliko propagandističkih predavanja sa skioptikonskim prikazivanjima. Moli Savez za organiziranje tih predavanja. Prima se. — Župa Zagreb moli za dozvolu da se pozovu susedne župe na javnu vežbu u Breganu 19. septembra o. g. Bespredmetno, jer je društvo Bregana javilo, da vežbu odgađa za dan 3. oktobra. — Na predlog brata Turka zaključuje se pozvati gospodarski odsek da se iz nova konstituira.

XXVI. redovita sednica starešinstva JSS dne 20. septembra.

Prisutni: Kajzelj, Franke, Fux, Gregorin, Jeras, Kandare, Marolt, Račić, Švajgar, Turk i Zelenko. — Opravdani: Čobal, Gangl, Jamar, Košir, Ludvik, Miš, Murnik, Smertnik.

Sednicu otvara podstarešina brat Kajzelj. Izveštava da brat Mis odlazi u Ameriku, gde kani ostati godinu i po. Radi toga polaže svoju čast u starešinstvu Saveza. Zaključuje se u počast brata Misa prirediti oproštajno veče. — Zagrebačka župa saopštjuje da će se javna vežba u Bregani obdržavati 3. oktobra o. g. Savez će zastupati brat Švajgar. — Župa Ljubljana saopštjuje, da imovina društva u Brezovici nije njegovo vlasništvo, već Društva za gradnju sokolskih domova. — Župa Ljubljana moli Savez za sudjelovanje na svojoj odborskoj sednici. Savez zastupat će brat starešina i tajnik. — Izveštaj blagajnika brata Turka o primicima i izdacima uzima se do znanja. — Statističar brat Švajgar predlaže da se temeljem zaključka glavne skupštine u Djakovu sazove zbor svih statističara, i to u Beograd. Zaključuje se isti sazvati za dan 24. oktobra, a istodobno s njime spojiti i zbor proćelnika prosvetnih odeljenja. — Dalje izveštava brat Švajgar da su se osnovala nova društva: Zavidović, Giljane, Čepin, Sopot, Mirkovci, Mrkonjić-grad, a društvo Niš I. ujedinilo se sa maticom. Brat podstarešina izveštava da polaznici saveznog prednjačkog tečaja priređuju 26. septembra izlet na Bled. Zaključuje se da se braća iz starešinstva Saveza priključu izletu.

*

ZBOR ŽUPSKIH PROSVETITELJA I STATISTIČARA U BEOGRADU.

Povlastica vožnje. — Mesto sastanka.

Saopštjuje se:

I.

Ministarstvo saobraćaja pod brojem G. D. K. O. Br. 9648 od 7. oktobra o. g. odobrilo je povlasticu od 50 % popusta na redovnim voznim cenama svima onim članovima sokolskih župa i društava iz čitave države, koji žele učestvovati kao delegati na zboru župskih prosvetitelja i statističara, koji će se obdržavati u Beogradu na dan 24. oktobra o. g. Povlastica važi od 24. do 27. oktobra o. g. za vse pruge i vlakove osim vlakova S. O. E. uz običajne uslove. Oblasne železničke direkcije o tome su obaveštene.

II.

Zbor se održaje u zgradi II. muške gimnazije u sali br. 17.

Starešinstvo JSS.

*

SVIMA BRATSKIM ŽUPAMA I DRUŠTVIMA!

Dan 1. decembra, dan koji slavimo kao Sokolski Savezni dan, tako rekuć jest pred vratima. Neka društva već sada porade na tome, da taj dan proslave dostojno, a na način da se postigne svrha u koju se taj dan priređuje. Ove godine ne poznajemo nikakvih izgovora. Svako društvo mora da priredi Savezni Sokolski Dan. Župe pod vlastitom odgovornošću neka paze na društva da započnu sa pripravama.

Zdravo!

Starešinstvo JSS.

IZ ŽUPA

IZ SKOPLJANSKE ŽUPE.

Sokoli iz Giljana kralju. Nj. Vel. Kralj prilikom svoje posete koju je učinio u maju o. g. u Giljanama izjavio je želju da se u ovoj maloj varoši osnuje sokolsko društvo. Povodom toga polovicom septembra održan je veliki

zbor građana, na kome je doneta odluka, da se pristupa osnivanju sokolskog društva. Sa zbora poslan je kralju telegram.

IZ ŽUPE «SVETUZARA MILETIĆA» — NOVI SAD.

Rad župe. U župi Svetuzara Miletića sa sedištem u Novom Sadu započelo se, odnosno nastavilo intenzivnijim radom. Vidi se, da se opet pokrenula ruka brata Milana Teodorovića, koji je natrag preuzeo načelništvo župe. On je odmah sazvao zbor društvenih načelnika, koji je zaključio da se priredi i održi župski prednjački tečaj. Svako društvo dužno je da barem jednog polaznika pošalje u tečaj. Kako se do godine imade obaviti otvaranje Sokolskog Doma u Somboru, to će se tom prigodom održati župski slet većeg obima. Uz zbor društvenih načelnika sastao se i upravni odbor župe, koji je saslušao izveštaje tajnika, načelnika i blagajnika. Brisano je društvo Kula, a primljena su novoosnovana društva: Kisač, St. Kanjiža i Kulpin. Sokolsko društvo u Srbobranu priredilo je javnu večeru uz sudelovanje bratskih društava iz St. Bečeja, Subotice, Sente, Ade i Kule. Istoga dana održana je i večernja akademija. Građanstvo je u velikom broju posetilo obe priredbe, čime je osiguralo potpun moralan i materijalan uspeh.

Župski prednjački tečaj. Sokolska župa u Novom Sadu priređuje svoj župski prednjački tečaj od 15. do 28. oktobra o. g. u Novom Sadu. Za polaznike javilo se 18 lica, i to: 9 članova, 7 članica i 2 vojnika. Dnevno će se raditi osam sati. Predavat će poznati sokolski radnici: Miroslav Vojinović, Milan Teodorović, Ludmila Truksova, Pavle Daljer, dr. Vladimir Belajčić, dr. Toma Jovanović, dr. Nikola Mrvoš, Vojin Jovanović i Aleksa Popov. Predavat će se svi predmeti propisani za župski prednjački tečaj.

IZ SOKOLSKJE ŽUPE «PETAR VELIKI OSLOBODILAC» U TUZLI.

Sokolske svečanosti u Tuzli. Posle dugotrajnih priprava izvršene su na 19. septembra o. g. tri velike sokolske svečanosti u Tuzli, koje su ujedno bile tri velike nacionalne manifestacije i ujedno manifestacije jugoslavenske sokolske ideje. — Današnja sokolska župa, a pre oslobođenja sedište posavsko-podrinškog srpskog sokolskog okruga, bila je rasadnikom sokolske misli ne samo za svoju oblast, nego i za celu Bosnu. U arhivima se i danas nalazi mnogo dokumenata, gde se pojedina mesta iz najudaljenijih krajeva Bosne i Hercegovine obraćaju u Tuzlu radi osnivanja sokolskih društava. Taj intenzivni predratni sokolski rad dao je mnoge pozitivne rezultate, a sokolska svest bila je na tolikom stupnju, da su pojedini Sokoli zalagali i svoje živote za sokolsku stvar. Odmah posle Oslobođenja rad je nastavljen u duhu jugoslavenskog Sokolstva i 19. septembra o. g. slavio je svoju 20-godišnjicu. — Taj jubilej okrunjen je uzvišenim darom Njegova Veličanstva Kralja — zastavom, koju je poklonio tuzlanskoj župi i kojoj je preko svoga izaslanika kumovao. Tuzlanska oblast kao pogranična, a i Tuzla sama mnogo je stradala za vreme svetskog rata. U samoj Tuzli obešeno je 29 ljudi od vojnih austro-ugarskih vlasti. Odmah, kad je naša župa obaveštena o Kraljevom poklonu, izabran je naročiti odbor za proslavu 20-godišnjice sokolskog rada u Tuzli i prenos kostiju i podizanje spomen ploče narodnim mučenicima.

Ovde je potrebno napomenuti jednu stvar, da je i ovim činom Sokolstvo 19. septembra pretvorilo u spontane nacionalne manifestacije.

Na svečanostima je zastupao Kralja brigadni general gosp. Ilija Petković, Ministra Vojnog zastupao je pukovnik gosp. Milorad Lazarević, Komandanta II. armijske oblasti gosp. Ilija Pavičević, potpukovnik. Jugoslavenski sokolski savez predstavljao je sam starosta br. Engelbert Gangl, a sarajevsku sokolsku župu brat Stevan Zakula.

Na 19. septembra od 6. do 9. sati u jutro održane su lakoatletske utakmice, koje su vođene za prvenstvo, jer je starešinstvo župe ranije propisalo, da će župsku zastavu dobiti na čuvanje ono sokolsko društvo župe Tuzlanske, koje odnese pobjedu na lakoatletskim utakmicama. Tu pobjedu odnelo je bratsko društvo iz Beljine. U 9 sati bio je skup korporacija, Sokola, građanstva i prestavnika vojnih i civilnih vlasti na srpsko-pravoslavnom groblju — radi prenosa posmrtnih ostataka povećanih narodnih mučenika.

Ovde je potrebno napomenuti jednu stvar, da je i ovim činom sokolstvo manifestovalo svoju ideju, jer je istodobno izvršen prenos i sahrana u zajedničku grobnicu i jednog Hrvata, koji je stradao 1914. godine za istu ideju.

Ovo je bila jedna povorka bratstva, ljubavi i jedinstva, kakve Tuzla nikad nije zapamtila. Učestvovala su sve tuzlanske škole, sve korporacije, sve kulturne ustanove, katoličko i pravoslavno sveštenstvo, svi Srbi, svi Hrvati, muslimani i sve što je osećalo iskrenu pažnju prema ovim mučenicima. Učestvovalo je 5000 do 6000 ljudi. Špalir oko četvora mrtvačka kola, pravili su dobrovoljci i Sokoli. Kod pravoslavne crkve, gde se je izvršila sahrana izvršili su religiozne obrede pravoslavni i katolički svećenici, a onda je starešina tuzlanske sokolske župe brat Stajić otkrio spomen ploče i u jednom oduševljenom govoru predao ih na čuvanje tuzlanskoj srpsko-pravoslavnoj opštini. Iza toga je govorio ispred sokolskog naraštaja brat Vojo Bijelić, naraštajac, a ispred Sokola Tuzlanske župe brat Kosta Matijašević. Posle toga položeno je 23 venca, koje je svaka korporacija položila uz prigodan govor. U 12 sati bio je narodni ručak, koji je priređen porodicama povećanih narodnih mučenika, a u 3 sata otpočeo je svečani momenat razvijanja župske zastave. Ovaj čin obavljen je uz mnogobrojno prisustvo građanstva i Sokola cele tuzlanske župe, koje je bilo postrojeno pred tribinom, koja je načinjena za izaslanika Kraljevog i prestavnike Sokolstva.

Kad se je izaslanik Kraljev pomolio se sa zastavom, zasvirala je vojna muzika sokolski marš, a posle pozdrava, obišao je Kraljev izaslanik sve kategorije članstva, svaku pozdravio sa «Zdravo», a iza toga je otpočelo razvijanje zastave. Starešina župe brat Staja Stajić umolio je Kraljeva izaslanika da razvije zastavu, što je ovaj učinio uz topao patriotski govor, privezavši traku Kraljevu, jer je Kralj ujedno i kumovao zastavi, te ju je predao starešini župe bratu Stajiću, koji se je govorom zablagodario Kralju na poklonu i kumovanju i istakao značaj ovog uzvišenog poklona. Posle pozdrava Kralju muzika je intonirala himnu. Iza toga je starešina župe predao zastavu župskom načelniku, a ovaj ju je predao pobjednoj vrsti bratskog sokolskog društva u Beljini, koja je odnela pobjedu na lakoatletskim utakmicama toga dana. Zatim je starešina saveza brat Engelbert Gangl održao govor iz kojeg su zasjale zrake ljubavi i bratstva, odanosti prema Kralju i otadžbini. Setio se neoslobođene braće, koja stenje pod tuđinskim jarmom i istakao značaj Sokolstva u nacionalnoj borbi. Ovaj govor brata Gangla potresao je sve duše prisutnih i ostavio najdublji dojam i sećanje. Završetak je bio pozdravljen frenetičnim pljeskanjem, a onda je bio defile Sokola pored župske zastave. Posle razvijanja zastave, održana je uspela javna vežba na kojoj je pozdravljen nastup naše vojske.

Na večer u 9 sati, izvršena je na akademiji, koja je održana u hotelu «Bristol» 20-godišnjica sokolskog društva u Tuzli, kojom prilikom je brat Stevan Žakula, koji je ujedno jedan od osnivača Tuzlanskog sokolskog društva — održao lepo predavanje o razvitku i radu Srpskog Sokola u Tuzli do oslobođenja. Naročito treba istaći veoma uspele tačku programa: Patuljci i vile od Karela Kordika, koju su izvela sokolska deca.

Tako su svršene svečanosti, a dan 19. septembar ostaće historijski sokolski dan Tuzlanske sokolske župe.

B.

IZ SOKOLSKJE ŽUPE «STROSSMAJER» — OSIJEK.

Prednjački župski tečaj. Sokolska župa «Strossmayer» u Osijeku započela je 3. oktobra o. g. svojim župskim prednjačkim tečajem, kojeg vodi načelnik župe brat Fran Lhotski. Tečaj će potrajati 15 dana sa predviđenih 120 sati u kojima će se predavati: Povešt telovežbe (općenito); povest Sokolstva; povest Jugoslavena; kako treba voditi zapisnike, upute u vođenju statistike, o spravama i dvoranama; sokolska misao; sokolska metodika; anatomija; fiziologija; prva pomoć (praktično); lekarsko odeljenje; prva pomoć apoteke; prosvetni rad u Sokolstvu; kako treba voditi kataster; kako se mora voditi sokolska blagajna; Tyršov sistem (praktično i teoretski).

Sokolsko društvo v Valpovu. Val općeg separatizma u narodnom i društvenom životu u Hrvatskoj nije poštedio ni naše sokolsko društvo. Počeci toga gibanja kod nas datiraju tamo od kraja 1922. godine. Nu obazrivom i taktičnom vodstvu našeg društva ima se zahvaliti, da taj pokret nije gotovo četiri godine imao faktičnog uspeha nego se je stvar eto do letos zavlakila, i da to gibanje nije završeno rasepom unutar društva nego je nezadovoljstvo kanalizovano izvan redova našeg društva kao organizacije. Čir je pukao u junu o. g. — i što nije sokolski vredilo, našlo se je izvan društva. Time se je društvo doduše umanjilo za oko 30 članova, ali je ono idejno dobilo na vrednosti i moralno je u svojoj nutрини ojačalo.

Usprkos prepada reakcionaraca i od njih zavedenih omladinaca, društvo je održalo svoju javnu vežbu i — 15 Sokola i Sokolica poletjelo je na veliki slēt u Prag, da se na vrelu slavenskog bratstva napiju žive vode sokolskog rada i poleta. Pod jesen, 26. septembra, priredismo malo sokolsko poselo sa nekoliko telovežbenih tačaka uz vodstvo načelnika brata Iv. Abramića. Deca su vežbala Bogunovićevu telovežbenu scenu, naraštajci Jankovićeve sustavne proste vežbe, Sokolice na ručama, a odjel prednjaka i starijih naraštajaca na preči. Tu smo bili upravo iznenađeni, kako su se neki naši naraštajci lepo razvili kao vežbači. Samo izdržljivo napred, a ni koraka nazad!

Nakon posela održan je članski sastanak. Tu je brat Desaty prikazao idejne i psihološke uzroke današnjeg stanja Sokolstva u Hrvatskoj. Dokumentima je dokazao, kako u ovim stranama prije rata nisu svuda jednako i ispravno shvaćali sokolsku zadaću, i da je današnje stanje posledica tog nejednakog shvaćanja sokolske misli. Dalje je ukratko prikazao, kako je došlo do separatističkog Sokolstva u Zagrebu, u našoj župi pa konačno kod nas u Valpovu, i kakav je današnji položaj našeg sokolskog društva. Sledila je debata o sredstvima i o načinu, kako će se učvrstiti Društveni rad. Na večer je priređen srdačni bratski oproštaj sa bratom Desatyjem, dugogodišnjim društvenim prednjakom, koji je otišao iz Valpova u Varaždin, da onde prosledi svojim agilnim radom na korist našeg Sokolstva. V.

IZ SOKOLSKJE ŽUPE «DUŠANA SILNOG» — BEOGRAD.

Vanredna skupština Sokolskog društva I. u Beogradu. U gimnastičkoj sali druge muške gimnazije, gde se privremeno nalazi sokolana, održana je vanredna skupština Sokolskog društva I. u Beogradu, kojoj je predsedavao starešina br. dr. Voja Kujundžić. Pošto je dosadanja uprava odstupila, to je birana nova, i to: starešina dr. Sveta Mihajlović, prvi podstarešina dr. Drag. Gjorgjević, drugi podstarešina Rad. Uskoković; načelnik Paja Vukičević; tajnik Dragan Ilić, blagajnik Miloje Kuzeljević. Nakon provedenog izbora povelu se debata o mnogim internim društvenim pitanjima, pa je skupština zaključena.

IZ SOKOLSKJE ŽUPE «PETRA MRKONJIĆA» — BANJALUKA.

Župska javna vežba i utakmice u Prnjavoru.

Dne 5. septembra o. g. održala je sokolska župa Petra Mrkonjića vežbu u Prnjavoru na kojoj je učestvovalo članstvo iz četiri društava. Usled velikih zapreka pri prevozu, veliki deo članstva nije mogao učestvovati, a i sav naraštaj je također morao izostati od ovoga nastupa. Ipak je i moralni i materijalni uspeh bio neočekivan. Već do podne održane su probe i povorka, a nakon toga se uputilo celokupno članstvo sa starešinstvom župe na mestno groblje i položilo venac na grob bivšeg starešine prnjavorskog društva pok. Gjorgja Bugarskog.

Posle podne u 4 sata počela je javna vežba nastupom članova (30) s praškim prostim vežbama, koje su vrlo dobro izvedene. Iza toga su sledile vežbe na spravama, razne posebne tačke društava između kojih valja istaknuti kao lepu i uspešnu tačku vežbe prnjavorske dece sa venčićima. Onda su odvežbale članice (24) praške proste vežbe, te društva iz Prnjavora i Banje Luke vežbe šesnastorice. Sve tačke programa izvedene su lepo i skladno. Jedina je šteta što i naraštaj nije mogao nastupiti. U veče je održana zabava u Sokolani, koja je protekla u nekom naročito raspoloženju.

Sutra dan 6. septembra započele su utakmice članstva i trajale do 1 sat posle podne. Već sam dan određen za ovu utakmicu bio je nezgodan, jer posle dve skoro neprospavane noći, nakon napornog putovanja i javne vežbe prošloga dana nije se mogao očekivati osobiti uspeh. Ipak je članstvo pokazalo besprimernu volju i izdržljivost. Nastupila su 2 odeljenja (Drvar i Prnjavor) u šesteroboju, po 2 pojedinca nižega razreda sa vežbama za prašku utakmicu iz Banja Luke i Prijedora, dok je utakmica članica morala sasvim otpasti zbog kratkoće vremena i malog broja sudaca. Sad dolazi i jedna novost župskog T. O.: utakmica za prvenstvo župe. Takmilo se iz po jedne propisane i jedne slobodne vežbe na preči, ručama i konju, prostih vežbi, te bacanja kugle i skoka u vis po redu natecanja JSS. za više odeljenje. Propisane vežbe bile su dosta teške i duge, a slobodne vežbe i teške i duge, a osim toga u mnogo slučajeva riskantne, što je i razlog dosta niskom rezultatu. Prvi je bio brat Uroš Stefanović sa 65 tačaka (72.22 %) između 5 takmičara (svi iz Banje Luke). Ovde se mora spomenuti površnost T. O. kod određivanja uslova za ovu utakmicu, što je dalo povoda neraspoloženju nekih takmičara. Stavljati uslove za težinu slobodne vežbe pred sam nastup vrlo je čudnovata stvar, a još čudnije zvuči odgovor na pritužbu da je teškoća slobodne vežbe prestrogo ocenjena: «Pa ti si dobar vežbač na ovoj spravi, morao si težu vežbu sastaviti!» Kao da onaj drugi vežbač ne mora biti bolji na nekoj drugoj spravi! Ili kao da nije propisana vežba merilo za teškoću slobodne. — Ipak je ova utakmica postigla svoju svrhu: napredak vežbača je bio očit.

U šesteroboju nije bilo naročitih rezultata usled izmorenosti, no vidila se ponegde i nesprema kao kod trčanja. Ako se mogu društva tužiti, da nemaju sprava, ne može se niko tužiti, da nema ceste ili polja. Uopće lakoj atletici valja posvetiti više pažnje. U šesteroboju su kao prvi izašla braća: Ljubo Kozomarić i Mirko Peleskić iz Drvara sa 39 tačaka.

Sad dolaze oni, koji su najmanji po broju, ali najbolji po spremi. Prvi njihov nastup na spravu već je pokazao vrlo dobru uvežbanost. Šteta da zbog slabih komunikacija nisu mogla nastupiti cela odeljenja. Opet nam je uskladinuto jedno zadovoljstvo, da vidimo utakmicu onih, među članovima najmladih, ali najambicioznijih. Kao prvi je brat Jovan Radojković (Banja Luka) sa 66.5 tačaka (83.12 %), a drugi brat Drago Medić (Prijedor) sa 65 tačaka (81.25 %). Prnjavorsko društvo je za ovu priredbu provelo sve pripreme upravo savršeno, pa zato zaslužuje svako priznanje i hvalu.

M. Puhalo.

Vanredan uspeh praškog sleta. Osmi slet u Pragu pokazao je sjajan finansijski rezultat. Pojedini odbori rade punom parom, kako bi mogli zaključiti svoje poslove i referirati glavnom odboru. Ma da definitivni rezultati nisu još uredeni, javlja se, da su u finansijskom pogledu vrlo povoljni, a to u glavnom zbog toga, jer je režija i administrativni rad bio izvršen od Sokolstva besplatno. Za ulaznice sakupljeno je 10 miliona 800.000 Kč. Osnovni garantni fond od 3 miliona 400.000 Kč ostati će nedirnut. Osim toga biti će još znatan čisti prihod. Budući slet biti će verovatno 1932. godine, prilikom 70-godišnjice osnivanja Sokolstva i 50-godišnjice prvog sleta.

Cudnovata slutnja. Pokojni brat Karel Vaniček napisao je pred VIII. sve-sokolski slet članak, koji je započeo rečima: Preda mnom je još možda samo jedan slet... Reč «možda» bila je kobna slutnja, da on toga grandioznog sleta neće doživeti, a kako bi se radovao i što bi sve lepog napisao, da je doživio trijumf sokolske misli?

Telovežbeni savez českoslovačke socijalističke stranke (U. T. S.). Za vreme praškog sleta održan je u Pragu sastanak telovežbenih organizacija českoslovačke socijalističke stranke (nacionalni socijaliste). U redovima neprijatelja Sokolstva nastala je otvorena radost, pa su silom hteli da iskonstruišu, kako se stvara jedna nova organizacija protiv Sokolstva. No brat Klofač je brzo razbio njihove zlobne nakane. On sam, koji je predsedavao tom sastanku i otvorio ga svečanim govorom, izjavio je, da ova akcija českoslovačke socijalističke stranke nije nikako uperena protiv Sokolstva, naprotiv U. T. S. imade zadaću da udruži već postojeće telovežbene organizacije, koje su se izjavile za partijski program u jedan savez. Ove su organizacije do sada bile sportske, biciklističke, streljačke i turističke. To stranka pako čini, da omogućiti širokim slojevima naroda, da mogu posle svog dnevnog rada posvetiti se telesnom odgoju, jer on mora da bude temelj lozinci «zdrav narod». U. T. S. hoće da neguje telovežbu i to zato, jer ona neide za rekordima već hoće da sport zadoji idejom. Zato je, da se ta nakana još bolje razumije, brat Klofač u «Českom Slovu» napisao članak, u kojem je kazao, da je sastanak U. T. S. održan u sletske dane baš zato, da se svima pokaže, da se českoslovačka socijalistička stranka svojim radom i idejom posvema podudara sa Sokolstvom, pa da hoće da i organizacijono radi u najintimnijem dodiru sa ČOS. Telesnom odgoju imadu se privući najširi krugovi naroda, jer on je prvotni uvet razvitku naroda i države. ČOS. biti će zamoljena da UTS-u. bude pri ruci svojim savetom i da pošalje svoje instruktore kako bi odgoj radnika, koji ne mogu u sokolane radi svojih staliških prilika, tekao u duhu ideja Tyršovih. Nastojanje brata Klofača ide za time da on zade u narod i da ga sokolski odgoji, dakle da poradi na jačanju Sokolstva. On hoće da svaki pojedinac bude Sokol, zato i završuje svoj članak rečima: «Tko može, neka odmah stupi u Sokol!»

Telovežba u Belgiji. Od najnovijeg doba se u Belgiji telovežbi posvećuje osobita pažnja. Naročito u školama posvećuje se vanredna skrb telesnom odgoju. Ovde je gotovo celo težište telovežbe stavljeno na laganu atletiku, pa se deca obavezno podučavaju plivanju, a u zimi skijanju. Osim toga stalno se priređuju vežbe u hodanju, oveći turistički izleti, logorovanje i t. d. Sve je to dokazom, kako se svuda dolazi do spoznanja, da je vazduh i voda najbolji odgajatelj tela.

Smisao za telovežbu kod nas i drugde. Nakon praškog sleta mi smo se divili odličnom posetu gledalaca, koji su u broju od nekih 140.000 ljudi napunili sletišta. I to što je nas zapanjilo, kod Francuza, Engleza i Američana jest običajna pojava, koja se obnavlja svake nedjelje. Na primer u

Engleskoj jedna obična sportska priredba privuče 120.000 do 150.000 gledalaca. Kako je bilo na sletu u Pragu, tako je u Londonu svake nedjelje. Jednako je u Americi, gde se svake nedjelje proda ulaznica poprečno za 140.000 gledalaca. A kod nas u Jugoslaviji? Da ni ne spominjemo. Česke sokolske osrednje priredbe privuku obično 20.000 do 30.000 gledalaca, a mi se osećamo sretnima, ako skupimo nekoliko stotina gledalaca. Kada će u našeg naroda shvaćanje za telesni odgoj dovinut se do tog nivoa na kojem je kod Engleza, Amerikanca i Francuza?

Telesni odgoj mladeži u Francuskoj. U telesnom odgoju mladeži pred svim kulturnim narodima prvenstvo nosi Francuska. Ona neprestano razgrađuje postojeće sisteme, nadopunjava razna naredjenja, usavršuje vežbovanice i doterava učiteljski gimnastički kader. Upravo sada radi se u Francuskoj na tome, da se iznova reorganizira telovežba i sport. U tu svrhu nedavno je osnovan poseban državni gimnastički sekretarijat. Glavni sekretar ove nove ustanove u vezi sa vojnim nadležnostima, školama i gimnastičkim te sportskim organizacijama sada izrađuje osnovu za podupiranje i promicanje gimnastike i sporta u Francuskoj. Sve to kani se postaviti na jednu sistematsku osnovu, a sprovođenje povjeriti prvorazrednim instruktorima.

Žena i telovežba. Na nedavnom lekarskom kongresu održala je poznata pobornica ženskog telesnog odgoja gdja. Strasmanova referat o interesantnoj temi: «Žena na polju telesnog odgoja i sporta.» Ona je u principu bezuvetno zato da svaka žena njeguje telovežbu i sport. No oštro se izjavljuje protiv toga, da to one čine na svoju ruku, jer žena treba da odabere same one vežbe, koje odgovaraju konstrukciji njezinog tela. Tu treba da imade lekar odlučnu reč. Ona tvrdi, da i ona žena koja se oseća bolesnom, treba da goji telovežbu, naravno uz nadzor lekara. No odlučno se izjavila protiv toga, da se žene nadmeću za rekordima, jer zadaća telovežbe i sporta kod žena nije ta, da stvara tip, koji bi se nadmetao sa muškarcem, što više to je nemoguće, ako se neće sve dovesti do apsurdnosti.

Plaćeni funkcionari. Potrebe velikih društvenih organizacija često su puta tolike, da se mora namestiti radnike, činovnike stručno spremne, da vrše društveni posao u organizacijom ili administrativnom pogledu. Kod nas se to shvaća nekako omalovažavajući, dok je u naprednoj Americi u Saveznim Državama zakonom određeno, da svaki funkcionar bilo to kojeg zakonom po vlasti priznatog društva, mora biti za svoj rad honoriran. Razumije se, da od toga nije isključeno ni Sokolstvo. Stoga će biti za nas zanimivo da vidimo kako su u Americi plaćeni sokolski funkcionari. (Plaće su iznesene u godišnjem iznosu.) Predsednik: dolara 500 (28.000 dinara); I. i II. podpredsednik: dolara 75 (4.200 dinara); tajnik: dolara 3000 (168.000 dinara); blagajnik: dolara 500 (28.000 dinara); oružar: dolara 100 (5600 dinara); redaktor: dolara 2700 (151.200 dinara); prosvjetitelj: dolara 10 (560 dinara); načelnik: dolara 200 (11.200 dinara); zamenik načelnika: dolara 50 (2800 dinara). No svaki od ovih funkcionara imade da položi kauciju već prema visini svoje funkcije i to: predsednik dolara 1000 (56.000 dinara); tajnik dolara 7500 (420.000 dinara); blagajnik dolara 5000 (280.000 dinara); oružar dolara 1000 (56.000 dinara); redaktor dolara 5000 (280.000 dinara) i t. d. Hoće li tko ovoj braći reći da su — plaćenici?

Lekarski pregled gimnasta i sportista. U Frankfurtu nedavno je uvedena sportsko-lekarska komisija pod vodstvom profesora Bethea. Ova komisija imade dužnost da stalno pregledava svakog sportistu i gimnastu. I za ovo kratko vreme, što ta komisija deluje, pokazali su se sjajni rezultati. Komisija vodi tačnu statistiku o svim antropološkim datima, vrsti sporta ili telovežbe i daje savete pojedincima kako i u čemu imadu da se razvijaju.